

בס"ד

חינוך לאור הפרשה

פרשת כי תבוא

מתנות קטנות...

גיליון מס' 64

הרב יהונתן דדון

yd0527606276@gmail.com

חינוך לאור הפרשה/פרשת כי תבוא מתנות קטנות...

הרכב האיץ במבואות כביש החוף, מתקדם במהירות לכיוון הגליל העליון. בתוכו ישבו, צפופים קמעא, שלוש זוגות גיסים, איש איש וזוגתו. הם לא היו מקומיים, הגיעו הנה מארצות הברית הרחוקה, לשפוך שיח, להתפלל בדמעות, להקיש על שערי שמים במקומות המסוגלים...

הייתה להם סיבה טובה לכך. באורח פלאי משהו, שלושתם לא זכו להיפקד בילדים, ואת צערם ויגונם אין צורך לתאר, עיניהם העצובות סיפרו את סיפורה של ההמתנה המתמשכת, האכזבות המצטברות, הייחול עד אין קץ לבכי עולל רק שטרם הופיע...

הרכב החדש גמע את הדרך בקלות, נסע על הכביש בצורה חלקה ונעימה. לפתע, בלי שום הכנה מראש, עלה הרכב על כתם שמן, הסתחרר על צידו, הועף במהירות לשולי הכביש, והתהפך לו אי שם בוואדי שבמורד הכביש. בום נוראי ניסר את החלל, והנהגים שצפו במכונית המתעופפת והנהפכת – מיהרו להזמין את כוחות ההצלה, אף שהיה נראה להם כי הרבה יותר מתאים להזמין חברא קדישא... "מי יודע אם נשאר מישהו בחיים", אמרו הנהגים וספקו כפיים בצעה. "ראיתם את הרכב עף? ראיתם איך התרסק בוואדי? אוי ואבוי, מהרכב לא נותר זכר, והוא היה עמוס נוסעים, ה' ישמור!" יללות הסירנות חרידו את האוויר, אל המקום הגיעו כוחות חילוץ והצלה, שמיהרו לרדת אל הוואדי ולראות מה מצב הנפגעים. לנגד עיניהם הנדהמות, קמו ששת הנוסעים אחד אחרי השני, התנערו מהאבק שדבק בהם, ופשוט – התרוממו על רגליהם, בריאים ושלמים!

לכוחות ההצלה לא נותר אלא להשיב את נפשם בכוסות מים צלולים, לסייע להם לעלות חזרה לדרך המלך, תוך התמודדות עם מכות וחבלות קלות בלבד. אחד מנוסעי הרכב שבר את רגלו – אך זו הייתה הפגיעה החמורה ביותר, מתאונה שכללה התהפכות, התעופפות לוואדי, וריסוק טוטאלי של הרכב!

כל ששת הנוסעים פונו כמובן לבית החולים, לצורך בדיקות מקיפות שיאששו את המידע המשמח, כי לא ניזוקו באופן משמעותי. בחדר המיון, שבר את שתיקת ההלם ר' פנחס, כשקרא בקול: "הודו להשם כי טוב כי לעולם חסדו! השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו!"

"במה זכינו לכזה נס פלאי?" – שאלו הגיסים זה את זה, שוב ושוב. "איך יצאנו בחיים מתאונה כה קשה, איך ניצלנו? כמה אנו חייבים להודות ולהלל את בורא עולם, שהציל את חיינו ונפשנו נתן לנו לשלל!" הם המשיכו לעסוק בדברי שבח והודאה לה', כשר' פנחס קרא לפתע: "הרי בשביל מה נסענו? כדי לבקש לזכות בילדים. ולשם מה אנו זקוקים לילדים? כדי לגדלם ולחנכם בדרך התורה, כדי שיידעו ויכירו שיש בורא לעולם, יש מנהיג לבירה, ויודו לו על חסדו הטוב ומתנותיו שהוא מעניק לנו..."

"וכי אנחנו מספיק מודעים לחסד הגדול שבורא עולם גומל עימנו יום יום? היום – קל לנו להודות, כי ניצלנו ממיתה מוחשית בתאונת דרכים קטלנית. האם אנו זוכרים להודות לו מדי יום על חסדיו הטובים האחרים? על כך שהעניק לנו חיים, שיש לנו משפחה מאוחדת? האם זכרנו להודות לו על כך שהוא מנסה אותנו בניסיון כה קשה של המתנה לילדים, שאיננו יודעים מה עומד מאחוריו? הרי על כל נשימה ונשימה – עלינו להודות ולשבח, לפאר ולרומם ולקלס, את מי שנותן לנו את הכוחות והיכולות, הכישרונות והמשאבים לכל מה שיש לנו. עלינו להודות שהוא מעניק לנו כוחות להתמודד עם הניסיון, עלינו להודות על כך שאנו יכולים לנסוע

ולשפוך שיח לפניו... הבה נקבל על עצמנו להודות לו, במילים שלנו, מעומק הלב!. הגיסים שמעו את שיחתו הנרגשת של ר' פנחס, ומיד הבינו כי מאת ה' הייתה זאת, לזכות אותם במבט חיובי ומודה על החיים, למרות – ואולי בגלל – הניסיון בו הם שרויים. על אתר קיבלו על עצמם שלושת הגיסים ונשותיהם, כי מדי יום יכוונו היטב באמירת 'עלינו לשבח', ויוסיפו אחרי תפילה זו כמה מילים מעומק הלב, להודות לבורא עולם על חסדו הטוב, תוך ציון נקודה טובה מסויימת, חסד השם ממוקד ממנו הם נהנים.

היום בו קיבלו על עצמם הגיסים את קבלת ההודאה, היה ראש חודש ניסן. כששבו אליהם כוחותיהם, שבו כולם לארצות הברית, לחוג את חג הפסח כהלכתו במחיצת בני משפחותיהם. הסיפור הוסיף לחיות בתוכם, בשל העובדה כי מדי יום נעמדו – כל אחד ואחת בכל מקום שהיו – והודו לה' במילים נרגשות על חסדו הטוב, בציינם מדי יום עובדה מרגשת אחרת, חסד נוסף ששמו אליו לב רק היום... המשך הסיפור, המופיע בספר 'ומתוק האור' מפי בעל המעשה – ר' פנחס, כמו לקוח מהאגדות, אך הוא עובדה חיה וקיימת, תרתי משמע: בב' בטבת שאחר כך, זכה ר' פנחס להיפקד בבן. לאושרו לא היה גבול בשעה ששמע את בנו הזעיר בוכה את בכיו הראשון, ממלא את החלל בבכי המשמח בעולם... לא חלפו אלא שלושה ימים, וגיס אחר זכה להיפקד, הפעם בבת. שמחתו של הגיס הרקיעה שחקים, הוא אחד בבתו הקטנטנה וליטף אותה כמו יהלום יקר ערך, והרבה יותר... ר' פנחס עוד היה בבית החולים עם רעייתו שילדה שלושה ימים קודם לכן, ולחיצת הידיים ביניהם הייתה מרגשת ומאושרת במיוחד...

אך גם הגיס השלישי זכה, חמישה ימים אחר כך. בעיצומו של צום עשרה בטבת, נולד בן חמוד וקטן לגיס השלישי. הוא שסגר את שלישיית ילדי ההודאה, שעצם קיומם וחיותם בעולם – מלמדת

וזועקת, קוראת ומאירה: כשיהודי זוכה להודות לה' על חסדו הטוב – בורא עולם פותח לו את השערים, מיטיב עמו בחזרה. רבים מהניסיונות העוברים עלינו, תפקידם ומטרתם לגרום לנו לשאת עיניים מודות ומוקירות תודה לשמים, להעריך את חסד הבורא עד הנה, כדי לפתוח לנו שערים לחסד נוסף והשפעות נוספות וברוכות משמים...

*

הקשר בין ביכורים לחנוכה – "מתנות קטנות"...

בתחילת הפרשה כתובה מצות ביכורים. בפסוק האחרון שמדבר על מצות ביכורים כתוב: "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוך".

וצריך להבין: מהו "כל" הטוב? אם הכוונה רק לפירות הביכורים שה' נתן לנו, היה צריך להיות כתוב "ושמחת בטוב".

אפשר להסביר כך: הכוונה היא לכל הטוב שה' נותן לנו בכל יום יום ויום בכל תחומי החיים. כלומר, התורה אומרת שאדם צריך לשמוח ולהודות על כל הטוב שה' נותן לו.

ועדיין לא מובן: מדוע התורה כותבת את זה כאן, במצות ביכורים? לכאורה התורה הייתה צריכה לכתוב את זה בנפרד, ולומר לנו שיש מצוה לשמוח ולהודות לה' על כל הטוב שהוא נותן לנו.

אפשר להסביר כך: ידועה קושיית הבית יוסף בענין נרות חנוכה – מדוע מדליקים 8 נרות, הרי היה מספיק שמן ליום אחד.

ואם כן ביום הראשון לא היה נס, הנס היה בשבעת הימים האחרים? שמעתי פעם תירוץ על פי דברי הרמב"ן (סוף פרשת בא): "...ומן הניסים

הגדולים המפורסמים אדם מודה בניסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם..." כלומר, הניסים הגלויים מלמדים על הניסים הנסתרים, והניסים

הגדולים מלמדים על הניסים הקטנים.

בחנוכה – הנס הגדול והגלוי היה שפח השמן הספיק לעוד 7 ימים. ויש גם נס "קטן" ונסתר – נר רגיל שדולק, גם זה נס... ואם כן, גם ביום הראשון היה נס, ולכן מדליקים 8 נרות.

נחזור לפרשה שלנו: אדם מקבל מתנה גדולה מהקב"ה, העצים שלו הצמיחו הרבה פירות, והוא מביא את הביכורים לה'. עכשיו זה הזמן לומר לו שהקב"ה מביא לו עוד הרבה "מתנות קטנות".

מתנות שבדרך כלל לא עוצרים להסתכל עליהם בגלל שגרת היום יום. יש זמנים שבהם אדם מרגיש שהוא קיבל מתנה גדולה מה', וזה הזמן להודות על כל הדברים "הקטנים"...

למשל: כשנולד ילד, כשאדם היה בסכנה ויצא, החלים ממחלה וכו'. בזמן של התלהבות בגלל דבר גדול, בזמן של רוממות, שאדם מבין שהמתנה הזאת היא מהקב"ה, אומרים לו: תדע לך שהכל מה'. וזה לא רק כלפי הקב"ה אלא גם בין אנשים, ובין הורים וילדים. לדוגמא: בחור מתחתן, ההורים שלו נותנים לו המון בתקופה הזאת. והוא מודה להם ומרגיש שהוא קיבל מהם מתנות גדולות...

וזה אמור לעורר אותו להבין שבעצם כל החיים שלו הוא קיבל מהם המון – הרבה "מתנות קטנות"... וזה הזמן להודות להם על כל מה שהם עשו בשבילו, כי הדברים הגדולים מלמדים על הדברים הקטנים. "ושמחת בכל הטוב"...

ויש עוד תוספת: לא כל אחד מתעורר ומבין שהדברים הגדולים מלמדים על הדברים הקטנים. המשך הפסוק הוא: "אשר נתן לך ה' אלוקיך" – רק מי שרואה זאת כמתנה, הוא מתעורר ומרגיש. מי שמקבל כל דבר כמובן מאליו לא ירגיש אפילו את המתנות הגדולות וודאי שלא ירגיש את המתנות הקטנות.

*

מצות האמונה – לראות את הטוב שה' נותן לנו!

כתוב במדרש רבה (בראשית): "בראשית ברא" – 'בשביל ביכורים

שנקראו ראשית, נברא העולם'.

וצריך להבין: בשביל מצוה המתקיימת פעם בשנה, נברא העולם?
מסביר הגר"י ניימן זצ"ל: כתוב במצות ביכורים 'שכל בעלי אומניות
היו עומדים בפניהם של מביאי הביכורים ושואלים בשלומם' ומדוע
חייבו אותם זאת? הרי ההלכה היא שפועל השכור לבעל הבית,
אסור לו לשאול בשלום חברו, ומשום שגודל בעל הבית, ובזמן זה
היה צריך לעבוד, והנה כאן במצות ביכורים התירו לפועלים לעזוב
מלאכתם בשביל לעמוד בשורה בכניסה לירושלים, ולומר שלום
למביאי הביכורים? אלא, אומר האלשיך הקדוש, שהתורה מראה לנו
בזה כמה גדולה וחשובה מצות הבאת ביכורים כי שורשה ומהותה
היא הכרת הטוב לבורא העולם על מה שנתן לו, ובמידה זו ניכר
האדם האם עדין נפש הוא, שמתבונן בקורה אותו, ומודה להקב"ה על
כל חסדו, או שגס רוח הוא ולא יכיר ולא יודה להקב"ה על כל
טובתו עמו. ולכן התירו לבטל את הפועלים ממלאכתם, כדי לייקר
ולחבב מצוה זו של הכרת הטוב בעיני הבריות.

מעתה, כותב הגר"י ניימן זצ"ל, מובנים לנו דברי המדרש, **שבשביל
מצות ביכורים שבאה להחדיר לנו חיוב הכרת הטוב לבורא העולם,
בשביל זה נברא העולם!** כלומר, בלי להכיר טובה שכל דבר ודבר
שיש לי הוא מהקב"ה, חסר באמונה השלמה! להכיר בבורא העולם
שברא את העולם ועשהו, לזה לא צריך חכמה יתירה, אבל להכיר
כי כל נשימה ונשימה כל פעולה ופעולה זה מאיתו יתברך, זו מעלת
האמונה! וזה נלמד ממצות ביכורים, שבשבילה העולם נברא, כי בלי
אמונה בהקב"ה אין קיום לעולם!

*

"החריטה באבן מתחילה מהטיפה הראשונה!"

ה"אור החיים" הקדוש כותב על הפסוק "ושמחת בכל הטוב":
"ואין טוב אלא תורה וכו', שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות
ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב
בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל
הטובות שבעולם".

נשאלת השאלה: מדוע אנחנו לא מרגישים את זה?
למה התלמידים/ילדים שלנו לא "משתגעים ומתלהטים אחריה"?
כדי לענות על שאלה זו, נתבונן בדברי חז"ל (אבות דרבי נתן ו'ב) על התנא
הקדוש רבי עקיבא: "מה היה תחילתו של רבי עקיבא? אמרו בן
ארבעים היה ולא שנה (למד) כלום. פעם אחת היה עומד על פי
הבאר, אמר: מי חקק אבן זו? לא המים שתדיר נופלים עליה בכל
יום? והיה רבי עקיבא מתמיה על זה. אמרו לו: עקיבא! אי אתה
קורא אבנים שחקו מים. מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו –
מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשים כברזל על אחת כמה
וכמה שיחקו את ליבי שהוא בשר ודם! מיד חזר ללמוד תורה...".

והעיר על כך הגאון רבי ישראל מסלנט (אור ישראל סימן ל' אות ד):

רבי עקיבא, שהיה מיואש מאי הצלחתו בלימוד התורה התבונן במים
הנוטפים ללא הרף על האבן. הוא ראה את השקע שנוצר בתוך האבן
ולפתע הבין הכל... אם שחקו המים את האבן הרי עשו זאת כל
טיפות המים שנפלו עליה במשך הזמן. גם הטיפה האחת והבודדה
השאירה את רישומה על האבן אפילו שאין הדבר ניכר לעין.
הוא הדין, חשב רבי עקיבא, גם בלימוד התורה, כל רגע של עיון
מותיר את רישומו במעמקי הלב. גם אם לא רואים זאת עכשיו,
ברבות הרשמים תחול בו המהפכה הברוכה...

התבוננותו באותה האבן שחקקה המים – לימדה אותו שאין צריכים
לכבוש את ההר בבת אחת. הוא הבין שחור באבן לא נעשה מיידית

על ידי הטיפה הראשונה אשר נטפה עליו – אלא בהצטרף טיפות רבות. ומכאן הוא הקיש אף לעניין לימוד התורה, וחשב לעצמו: לא בבת אחת, לא ביום אחד, אלא צעד אחר צעד – אך לבסוף לבטח יחקקו דברי התורה את ליבי. מיד חזר ללמוד תורה...

*

הסטייפלער זצ"ל למד ממדרש זה יסוד נפלא: **החריטה באבן מתחילה מהטיפה הראשונה!** כי אם נאמר שהטיפה הראשונה אינה פועלת – נמצא שהטיפה השניה היא הראשונה, וגם היא אינה פועלת, שהרי ראשונה היא... וכן השלישית, עד לאחרונה... איך אם כך נחקקה האבן? חייבים לומר שהראשונה פעלה, למרות שהשפעתה הייתה מזערית ובלתי מורגשת.

*

עכשיו יש לנו תשובה ברורה לשאלה – רבי עקיבא מלמד אותנו שלא יתכן שמשתגעים ומתלהטים אחריה מיד בהתחלה. מי שמצפה לזה יתאכזב במהרה ועלול להתייאש וליפול. כדי להגיע למצב של "משתגעים ומתלהטים" צריכים הרבה סבלנות... עוד שורה ועוד עמוד, עוד דף ועוד פרק, שיעור ועוד שיעור. יש חשיבות רבה ל"דברים הקטנים"... בסוף הכל מצטרף יחד ומחולל את השינוי ואז תגיע ההרגשה אותה מתאר ה"אור החיים". "אין מים אלא תורה!" תורה זה כמו מים, טיפה ועוד טיפה מצטרפים לנחל... כל מילה של תורה עושה רושם ומשפיעה על הלב.

*

אנחנו מצפים מהתלמידים/ילדים שלנו שישתגעו ויתלהטו אחריה מיד. אנחנו מצפים מהם למתנות גדולות ולא מעריכים את המתנות הקטנות. ויש מתנות קטנות, אבל לא רואים את זה בגלל הציפייה למשהו הרבה יותר גדול.

בעניין הזה שמעתי סיפור עם הרבה מוסר השכל חינוכי:
את הסיפור הזה סיפר הגר"י גלינסקי זצ"ל (בדברי הספד על הסטייפלער זצ"ל):
למגיד שיעור בישיבה בירושלים, היה תלמיד בעל כשרונות חלשים
במיוחד, שלא ראה הצלחה בלימודו, כאשר במשך 6 שנים רצופות
בקושי התקדם בלימוד משניות ומעט שולחן ערוך. לאחר מחשבה,
החליט לנסוע לבני ברק ולהתייעץ עם הסטייפלער.
כשהגיע לסטייפלער, הוא כתב בפתק את שאלתו (הסטייפלער היה
כבד שמיעה): "היות וכתוב בגמרא שהלומד 5 שנים ואינו רואה סימן
ברכה בלימודו אין לו סיכויים, מה עליי לעשות עם תלמיד חלש זה
שאינו מתקדם כלל בלימודי הישיבה". המגיד שיעור הוסיף והבהיר
כי לעניות דעתו אין לבחור יותר מה לעשות בישיבה...
הסטייפלער קרא את הפתק וביקש שיקרא לבחור. כשהבחור נכנס,
שאל אותו האם מסוגל הוא להבין משנה או סעיף בשולחן ערוך?
"כן", השיב הבחור. "האם לפני שהגעת לישיבה ידעת משנה?". "לא",
השיב הבחור. "לפני שדרכת על מפתן הישיבה הבנת סעיף בשולחן
ערוך?". "לא". התלמיד יצא מהחדר. ואז הפנה הסטייפלער את
ראשו לעבר המגיד שיעור החשוב ואמר: "יקירי, וחביבי, מדוע הינך
אומר שאינו רואה ברכה בלימודו, איזה מגיד שיעור אתה?! הרי הוא
יודע סעיף בשולחן ערוך! הוא מבין משנה!".
סיפור זה מלמד אותנו, כמה צריכים לשים לב ולהעריך את הדברים
הקטנים, את ה"מתנות הקטנות"...

*

כל קול קובע...

אפשר ללמוד את זה גם מתקיעת שופר - בתקיעת שופר "כל קול קובע"... אפילו ההברה הקטנה ביותר. צריכים לשמוע 100 קולות ויש חשיבות לכל הברה והברה, כל ההברות יחד מצטרפות ל"מצות תקיעת שופר". שופר - פיו צר ואחר כך מתרחב. ומזה נלמד לענייננו - מתחילים בדברים הקטנים ואחר כך מגיעים הדברים הגדולים.

*

לא בונים בניין ביום אחד...

אפשר להוסיף: שופר - שפרו מעשיכם. לשפר את המעשים אי אפשר ברגע אחד, לא בונים בניין ענק ברגע. שלב אחרי שלב, עוד אבן ועוד אבן, עוד קומה ועוד קומה. כשאדם רוצה לחזור בתשובה, לקבל קבלות - צריך להתחיל בדברים הקטנים, להתחיל עם קבלות קטנות. כשאנחנו רוצים לשפר ולחנך, עלינו להתחיל בדברים הקטנים. להעריך כל מעשה טוב וכל התקדמות ואפילו הקטנה ביותר. תינוק שמתחיל ללכת - הוריו לא מצפים ממנו ללכת ממש מיד בהתחלה. לא כועסים עליו כשהוא נופל, מבינים שזה לוקח זמן... שזה לא קורה ברגע אחד. ויותר מזה, מתלהבים מצעד אחד שהוא עושה ואפילו שרגע אחר כך הוא נופל. וזה נותן לו את הביטחון לנסות עוד ועוד עד שהוא לומד ללכת. כשמתלהבים ומעריכים את הדברים הקטנים, או אז יגיעו בעז"ה הדברים הגדולים.

שבת שלום!

העלון מוקדש
להצלחת התורם וכל משפחתו
ברוחניות ובגשמיות

לתגובות ולקבלת העלון במייל: yd0527606276@gmail.com